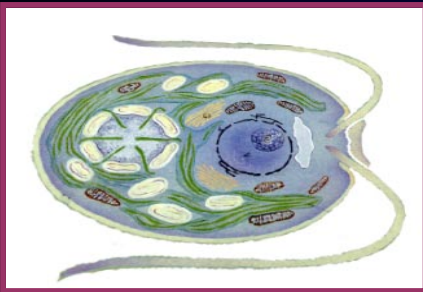
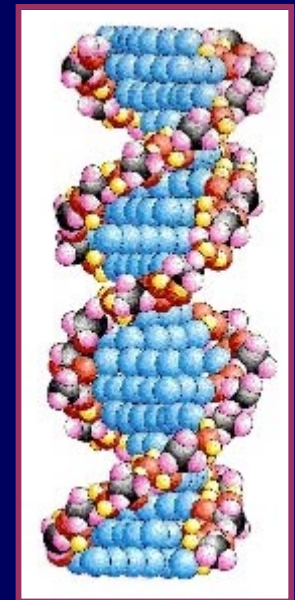

Analýza reparačne - deficitných mutantov *Chlamydomonas reinhardtii*

Andrea Ševčovičová

Poškodenie DNA

Indukcia DNA poškodenia: endogénne a enviromentálne vplyvy (produkty bunkového metabolizmu, chemické mutagény, kyslíkové radikály, UV žiarenie, ionizačné žiarenie, atď.)

Účinok na bunku:

- cytotoxický
- mutagénny
- zastavenie bunkového cyklu

Následky:

- karcinogenéza
- stárnutie

Odpoveď bunky na poškodenie DNA

Priama oprava DNA poškodenia

- Enzymatická fotoreaktivácia
- Oprava spórových fotoproduktov
- Oprava alkylovaných báz a alkylfosfotriesterov pomocou alkyltransferázy
- Ligácia zlomov reťazcov DNA

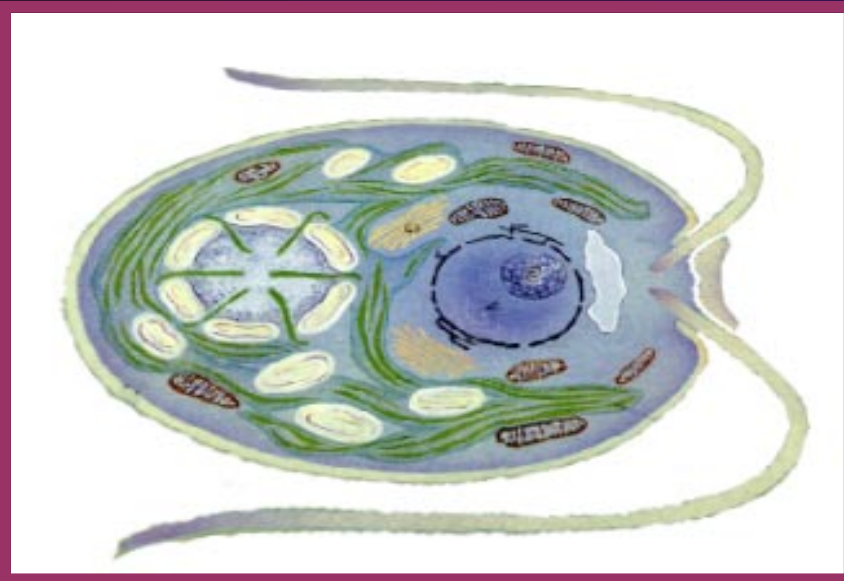
Excízia DNA poškodenia

- Bázová excízna oprava
- Nukleotidová excízna oprava
- Oprava chybné spárovaných báz

Tolerovanie poškodenia DNA

- Obídenie poškodeného úseku DNA s vytvorením medzery a rekombinácia
- Translézna syntéza DNA

Reparačné mechanizmy *C. reinhardtii*

Na základe citlivosti k UV
žiareniu - **uvs mutanty**.

Reparačné mechanizmy *C. reinhardtii*

fotoreaktivácia: *phr1, phr2*

excízna oprava: *uvs1, uvs6, uvs9, uvs12, uvs15*

mismatch oprava: *uvs14 ?*

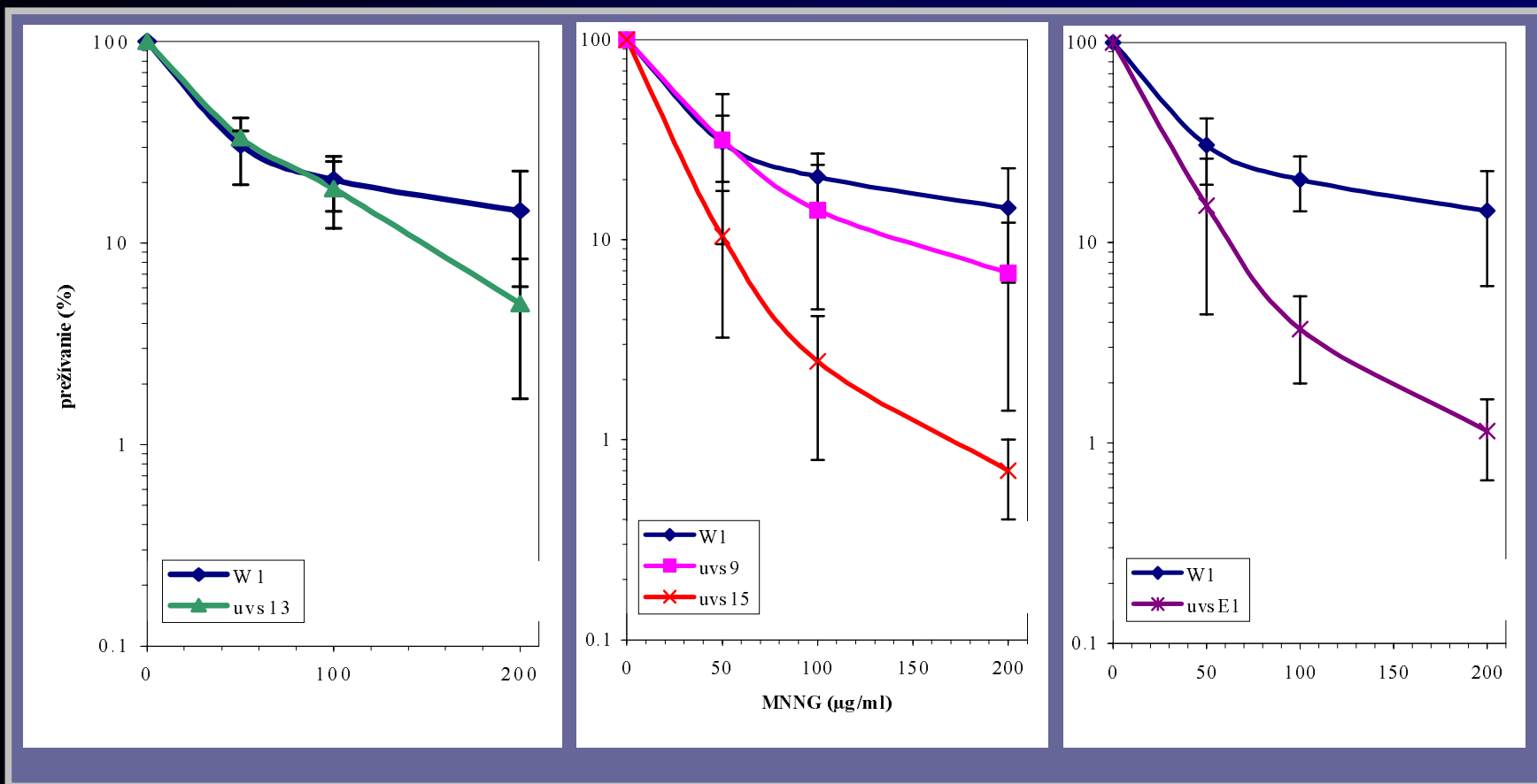
rekombinačná oprava: *uvsE1, uvsE5, uvsE6, uvs10*

neurčená reparačná dráha: *uvs8, uvs11, uvs13,*
uvsX1, uvsX2

Ciele práce

- Analýza reparačne-deficitných mutantov *Chlamydomonas reinhardtii*
- Prepojenie opravy DNA s inými procesmi v bunke
- Transformácia jadrového genómu *Chlamydomonas reinhardtii*

Analýza reparačne-deficitných mutantov *Chlamydomonas reinhardtii*

Prežívania štandardného a reparačne-deficitných kmeňov *C. reinhardtii* po pôsobení MNNG

Analýza reparačne-deficitných mutantov *Chlamydomonas reinhardtii*

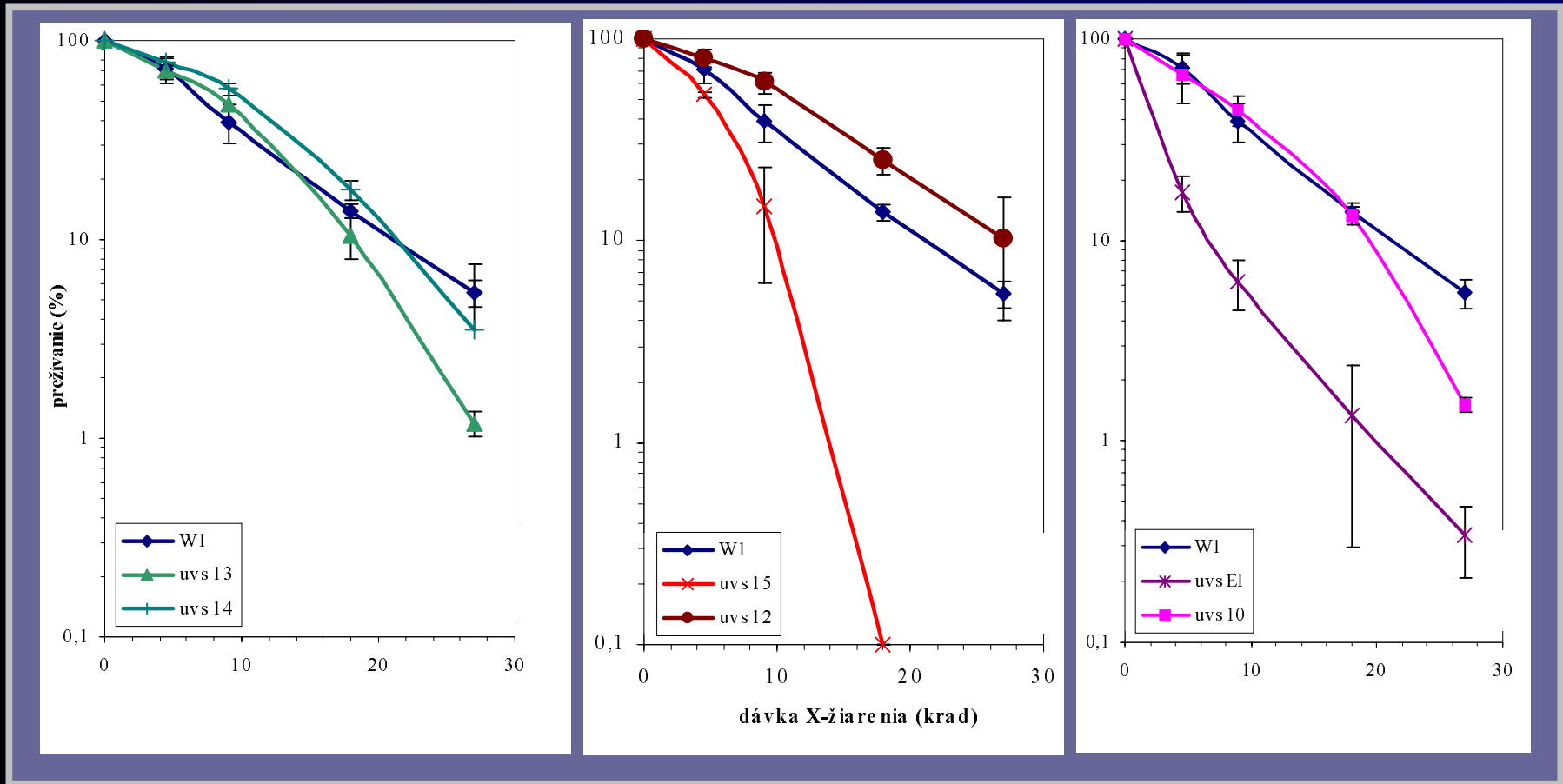
Mutabilita štandardného a reparačne - deficitných kmeňov *C. reinhardtii* po pôsobení MNNG

Dávka	W1	uvs9	uvsE1	uvs13	uvs15
K	0,385	0	2,03	4,24	0
50	18,6	4,98	6,84	11,5	2,85
100	24,66	3,64	23,92	32,73	1,1
200	42,6	28,32	58,7	60,76	3,3

* dávka sa udáva v ($\mu\text{g/ml}$)

Analýza reparačne-deficitných mutantov *Chlamydomonas reinhardtii*

Prežívanie štandardného a reparačne-deficitných kmeňov *C. reinhardtii* po pôsobení X-žiarenia

Poznámka: 1 Rad = 10^{-2} Gy

Analýza reparačne-deficitných mutantov *Chlamydomonas reinhardtii*

Mutabilita štandardného a reparačne-deficitných kmeňov *C. reinhardtii* po pôsobení X-žiarenia

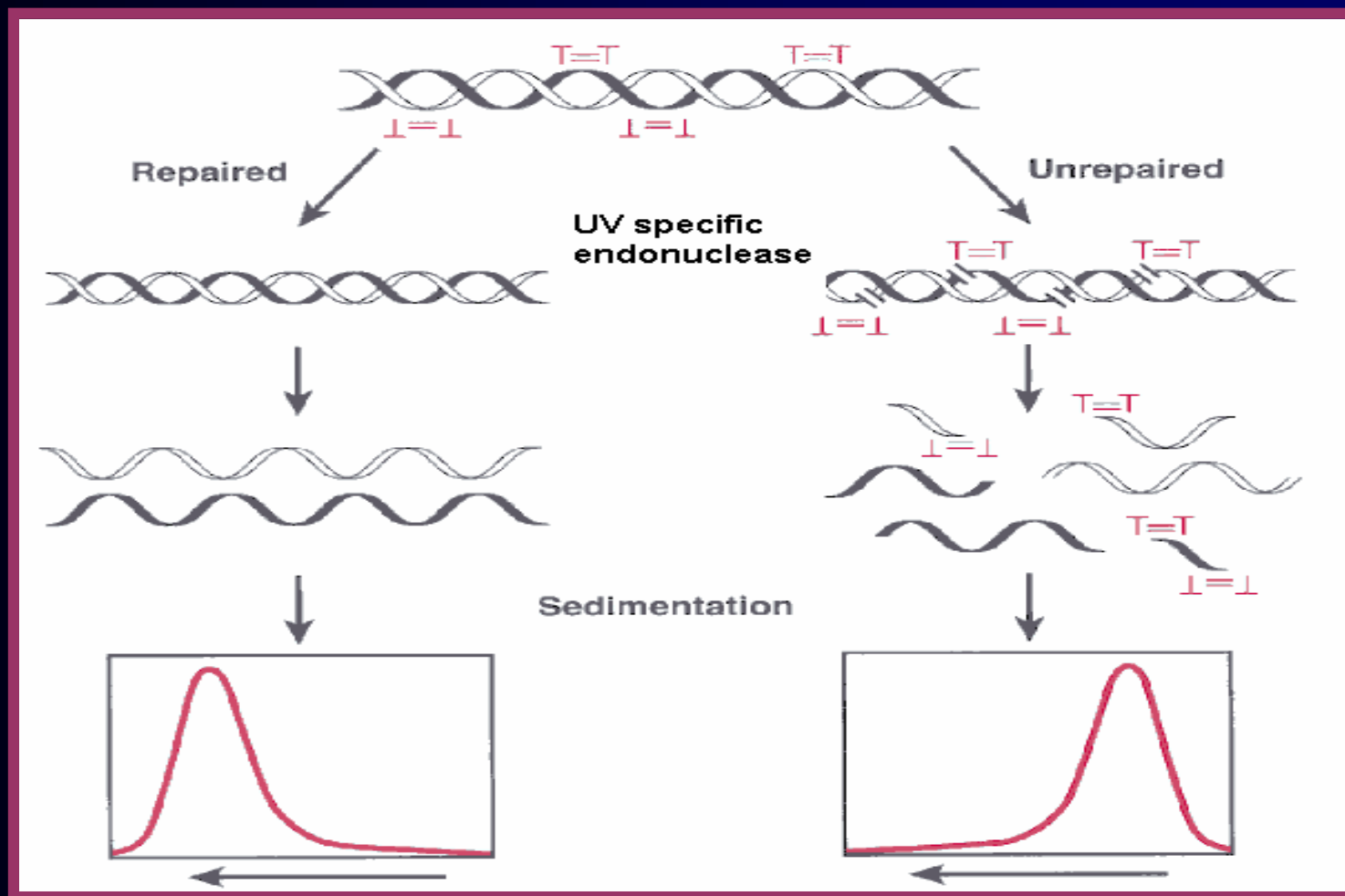
Dávka	W1	uv _s E1	uv _s 10	uv _s 12	uv _s 13	uv _s 14	uv _s 15
K	0,5	1,15	1,15	0,4	0,52	4,21	0
4,5	4,6	37,9	20,06	0	5,8	11,86	0
9	4,8	100,88	13,06	0,5	11,23	11,42	0
18	2,5	37,3	7,5	0,5	7,95	5,35	0
27	0	3,04	2,33	0	4,85	3,6	0

* dávka sa udáva v krad

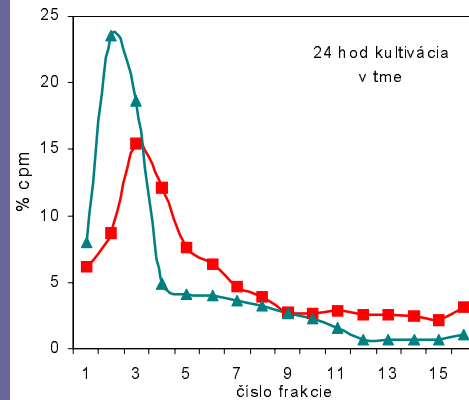
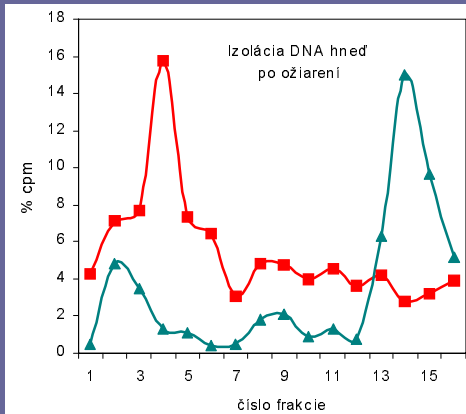
Poznámka: 1 Rad = 10⁻² Gy

Analýza reparačne-deficitných mutantov *Chlamydomonas reinhardtii*

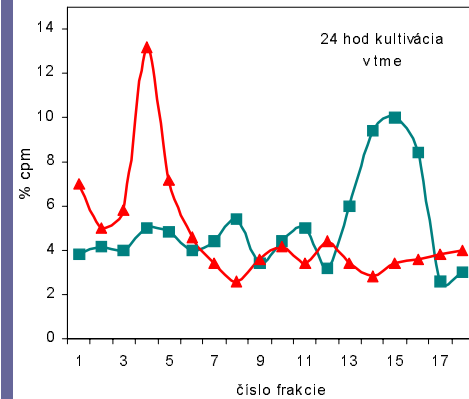
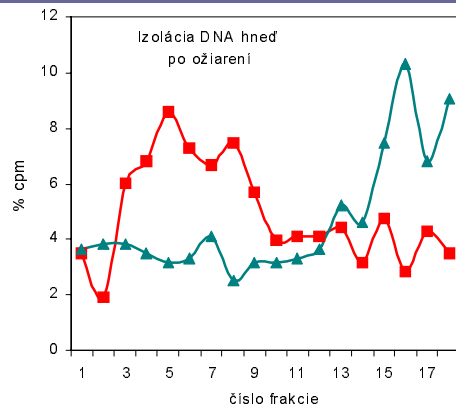
Molekulárna analýza vyštiepovania pyrimidínových dimérov

Analýza reparačne-deficitných mutantov *Chlamydomonas reinhardtii*

štandardný
kmeň *W1*

excízne-deficitný
kmeň *uvs9*

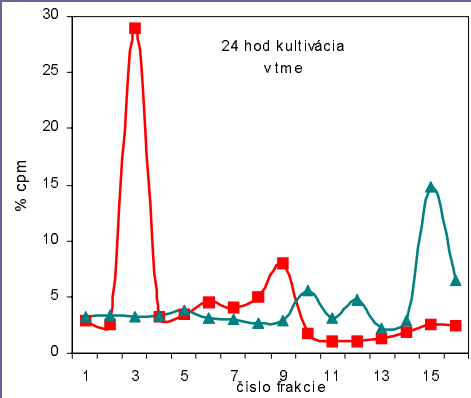
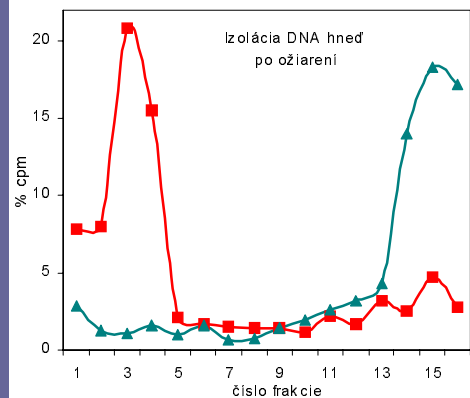
Izolácia DNA hneď
po ožiarení

24 hod. kultivácia
v tme

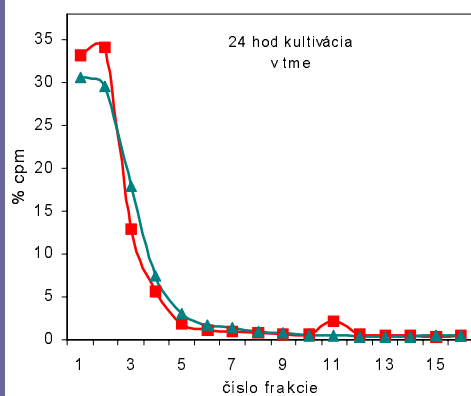
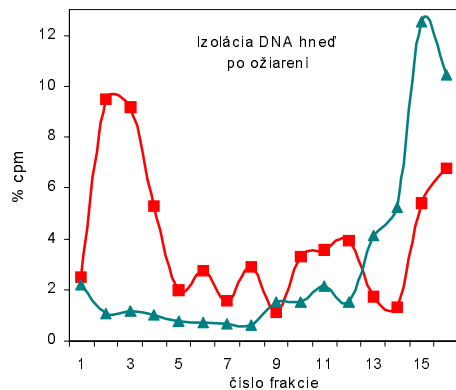
Legenda:

bez UV endonukleázy
s UV endonukleázou

Analýza reparačne-deficitných mutantov *Chlamydomonas reinhardtii*

kmeň *uvs12*

kmeň *uvs13*

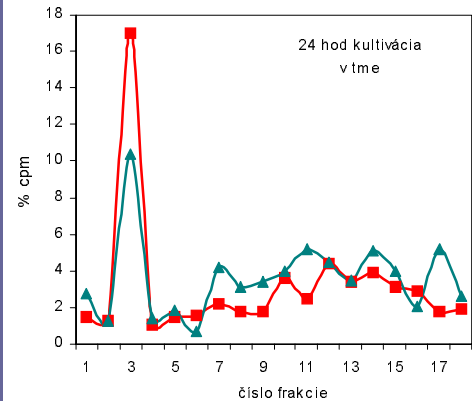
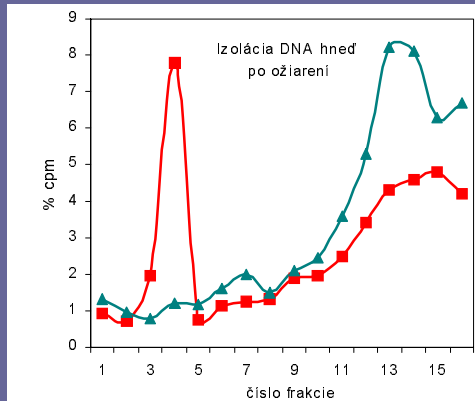
Izolácia DNA hneď po ožiarení

24 hod. kultivácia v tme

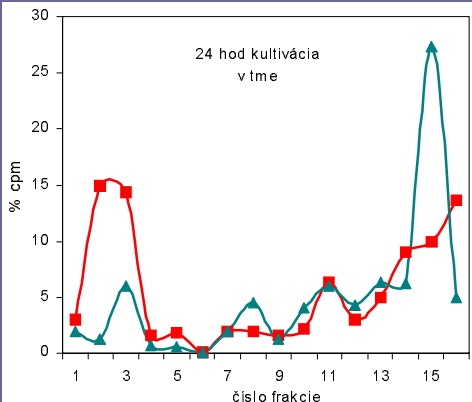
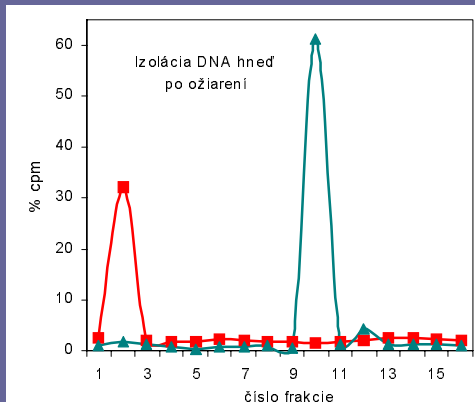
Legenda:

bez UV endonukleázy
s UV endonukleázou

Analýza reparačne-deficitných mutantov *Chlamydomonas reinhardtii*

kmeň *uvs14*

kmeň *uvs15*

Izolácia DNA hneď po ožiarení

24 hod. kultivácia v tme

Legenda:
bez UV endonukleázy
s UV endonuklázou

Analýza reparačne-deficitných mutantov *Chlamydomonas reinhardtii*

Genetická analýza

Kríženie	Tetrádová analýza	Analýza zygót	Záver
<i>uvs1</i> x <i>uvs9</i>	+		+
<i>uvs1</i> x <i>uvs12</i>	+	+	+
<i>uvs1</i> x <i>uvs15</i>	+	+	+
<i>uvs1</i> x <i>uvs351</i>	+		+
<i>uvs1</i> x <i>uvs371</i>	-	-	-
<i>uvs9</i> x <i>uvs12</i>	+		+
<i>uvs9</i> x <i>uvs15</i>	+	+	+
<i>uvs9</i> x <i>uvs351</i>	-	-	-
<i>uvs12</i> x <i>uvs15</i>	-	+	+
<i>uvs12</i> x <i>uvs351</i>	+		+
<i>uvs15</i> x <i>uvs351</i>	+	+	+
<i>uvs15</i> x <i>uvs371</i>	+	+	+
<i>uvs351</i> x <i>uvs371</i>	+		+

V tejto skupine mutantov s poruchou excíznej opravy ide o **4 samostatné gény** určujúce citlivosť k UV žiareniu.

Prepojenie opravy DNA s inými procesmi v bunke

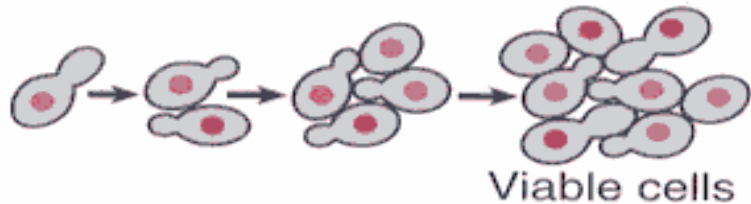
uvs11

- zvýšená citlivosť k UV a MNNG v porovnaní so štandardným kmeňom, zvýšená mutabilita
- pri mikroskopickom hodnotení prežívania po pôsobení UV-žiarenia vykazoval významné zvýšenie frekvencie buniek odumierajúcich po jednom alebo viacerých deleniach v porovnaní s ostatnými kmeňmi
- podobnosť s *rad9* mutáciou pri *S. cerevisiae*

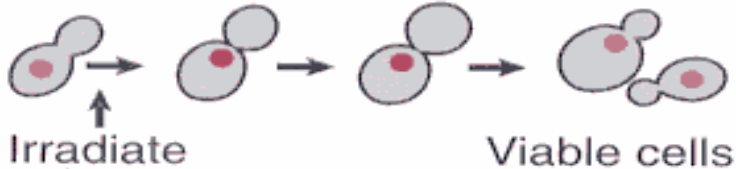

Prepojenie opravy DNA s inými procesmi v bunke

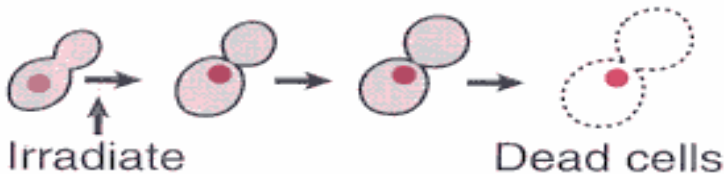
A. Wild-type yeast, no irradiation

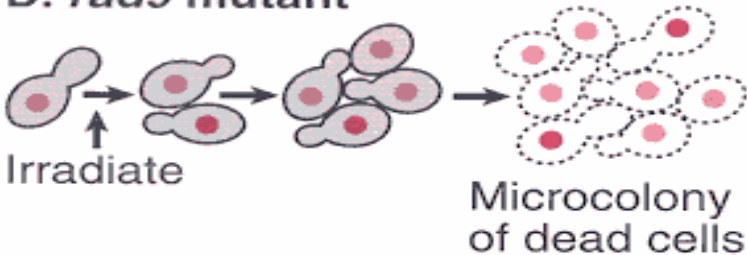
B. Wild-type yeast

C. *rad52* mutant

D. *rad9* mutant

wt

- po ovplyvnení X-žiarením bunky zastavia bunkový cyklus - čas na opravu DNA poškodení

rad9

- po ovplyvnení X-žiarením bunky pokračujú v delení a po niekoľkých deleniach odumierajú
- po zastavení bunkového cyklu pomocou MBC vykazovali prežívanie na úrovni štandardného kmeňa
- **esenciálny pre zastavenie bunkového cyklu v G2 fáze**

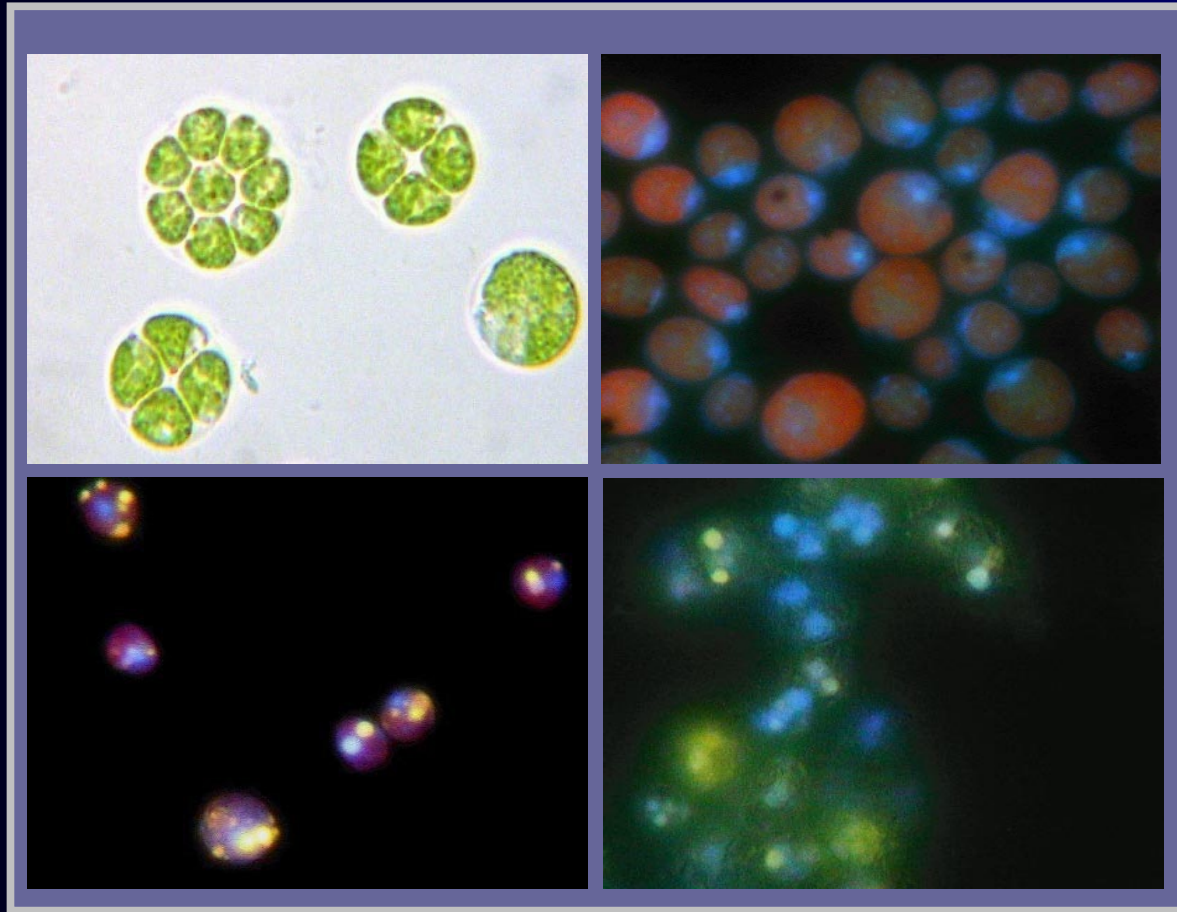
Prepojenie opravy DNA s inými procesmi v bunke

- Zistiť pravdepodobnú úlohu **UVS11** génu v regulácii a jeho vplyv na opravné procesy v bunke.
- Sledovať možnú analógiu funkcie **RAD9** génu pri kvasinkách *S. cerevisiae* a **UVS11** génu pri riasach *C. reinhardtii*.

Prepojenie opravy DNA s inými procesmi v bunke

bunky štandardného kmeňa na konci bunkového cyklu pred uvoľnením z materskej bunkovej steny

bunky zafarbené fluorochrómom DAPI

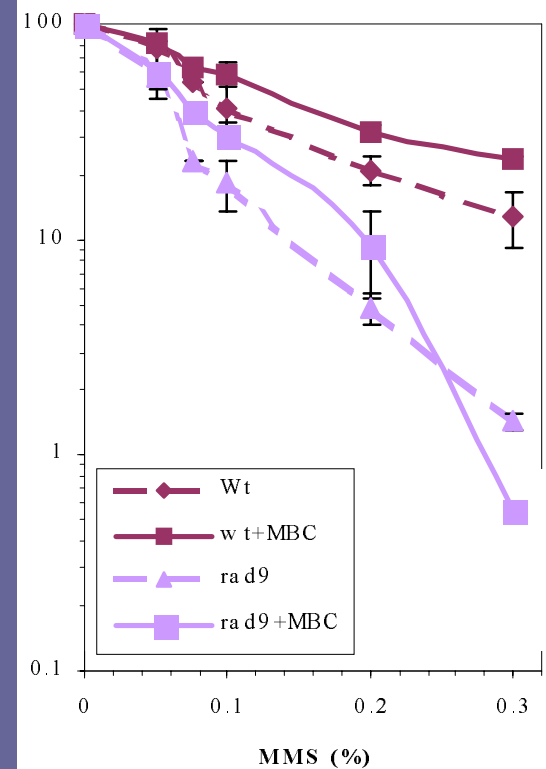
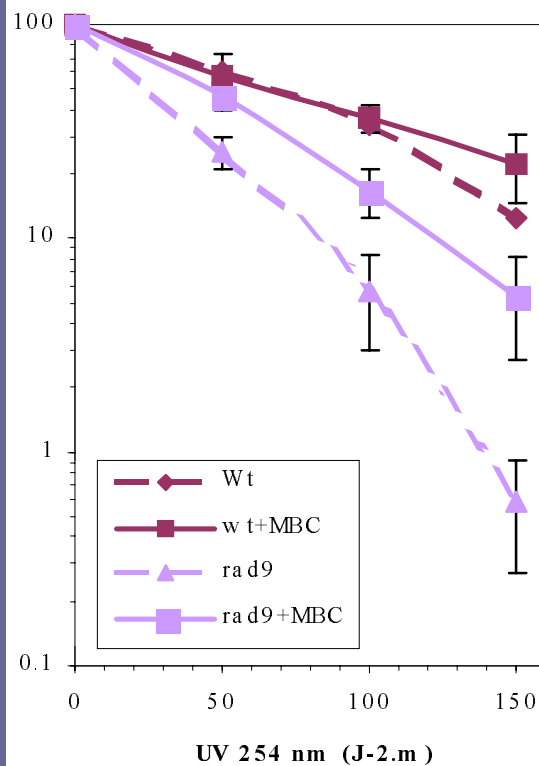
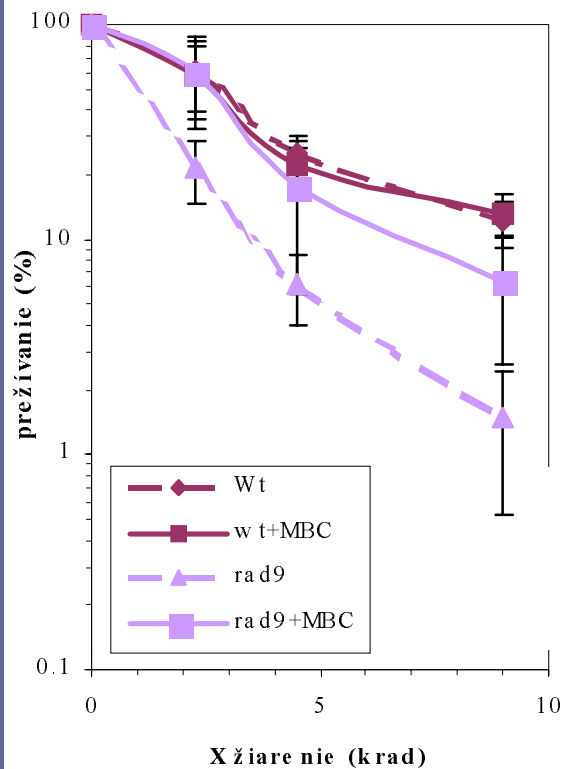

bunky ovplyvnené MBC v skorej rastovej fáze

bunky s rôznym počtom jadier,
pridanie MBC v neskorej rastovej fáze

Vplyv MBC na zastavenie bunkového cyklu riasy *C. reinhardtii*

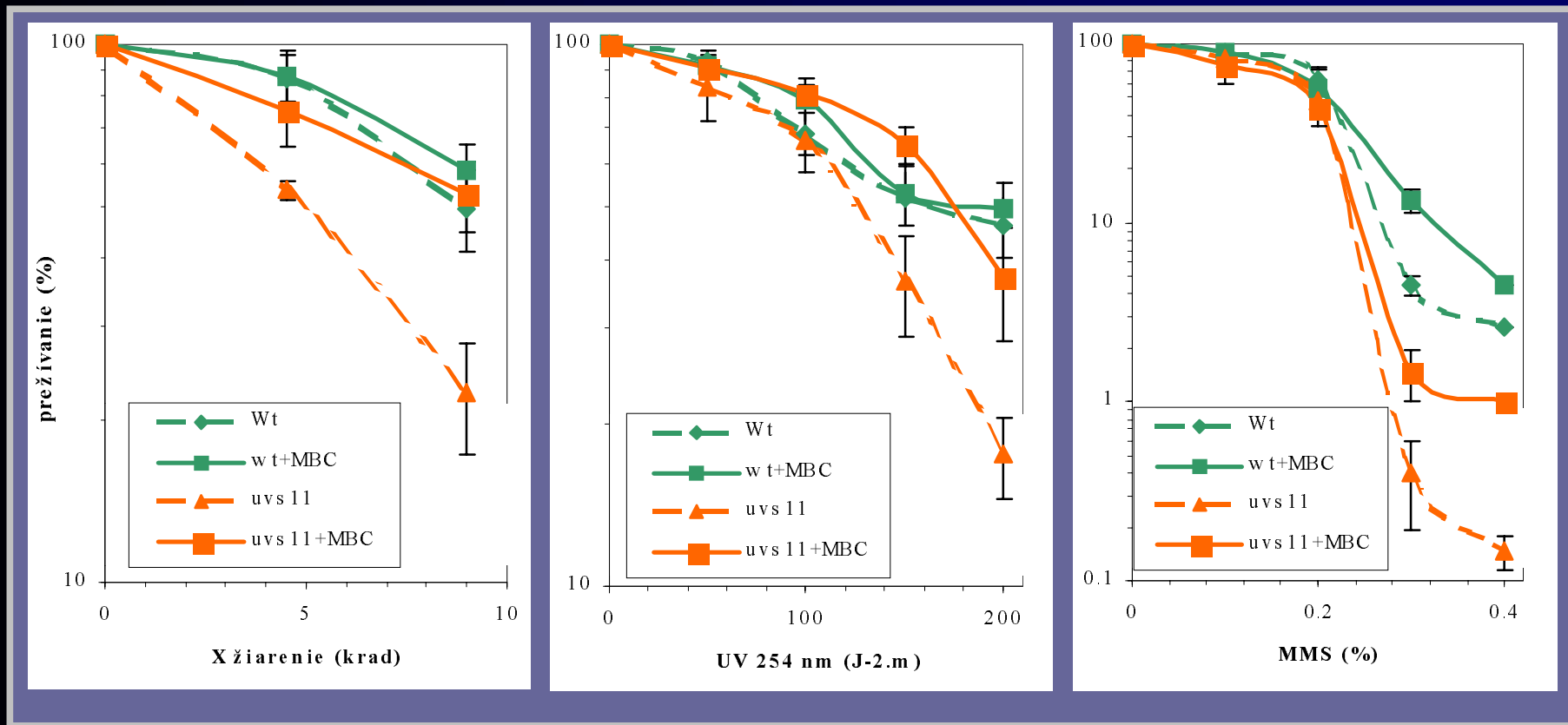
Prepojenie opravy DNA s inými procesmi v bunke

Prežívanie štandardného a *rad9* kmeňa *S.cerevisiae* po pôsobení UV-, X-žiarenia a MMS s a bez MBC

Poznámka: 1 Rad = 10^{-2} Gy

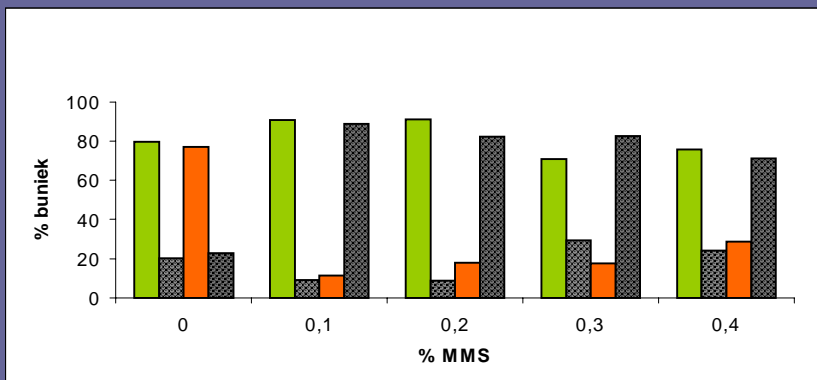
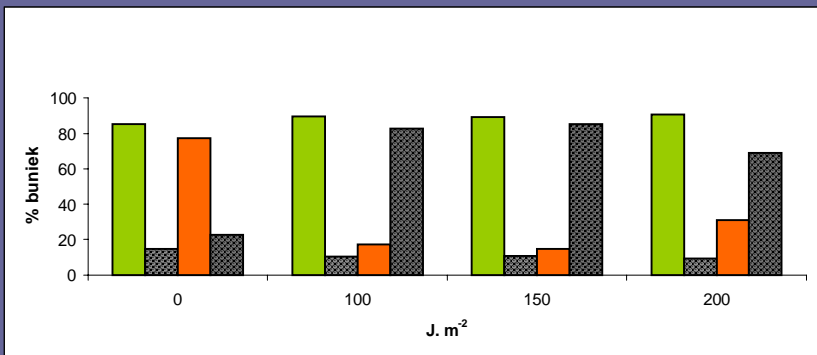
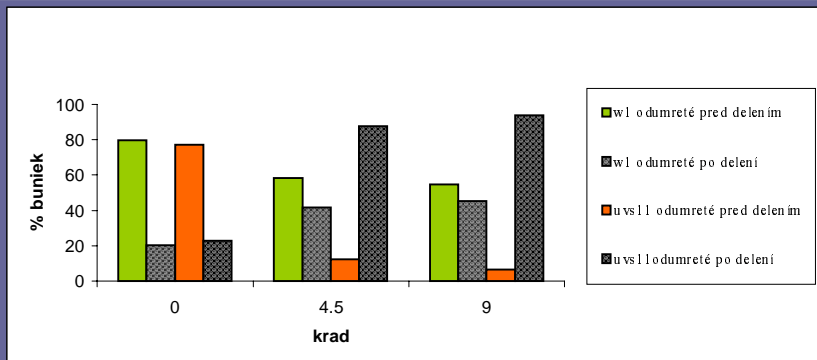
Prepojenie opravy DNA s inými procesmi v bunke

Prežívania štandardného a *uvs11* mutanta *C.reinhardtii* po pôsobení UV-, X-žiarenia a MMS s a bez MBC

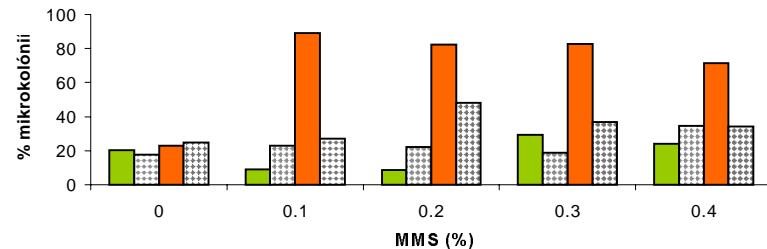
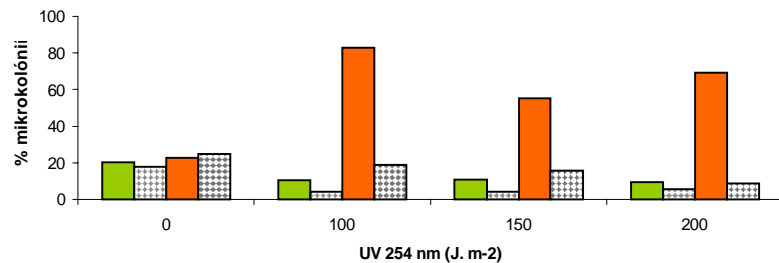
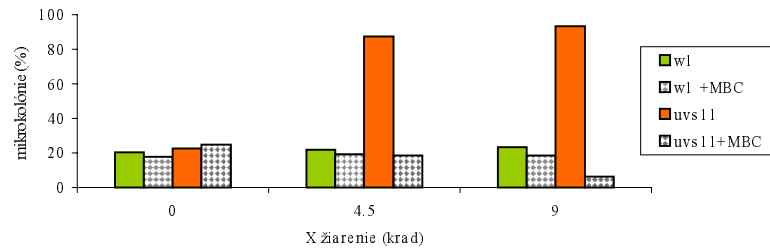
Poznámka: 1 Rad = 10^{-2} Gy

Prepojenie opravy DNA s inými procesmi v bunke

Pomer počtu buniek odumretých pred delením k počtu buniek, ktoré sa pred odumretím aspoň jedenkrát rozdelia po pôsobení UV-, X-žiarenia a MMS

Prepojenie opravy DNA s inými procesmi v bunke

Vplyv MBC na počet mikrokolónii štandardného kmeňa a *uvs11* mutanta po pôsobení UV-, X-žiarenia a MMS

Transformácia jadrového genómu *C. reinhardtii*

Podmienka pre napredovanie štúdia v oblasti
reparačných mechanizmov *C. reinhardtii*

Tri metódy na zavedenie DNA do jadra *C. reinhardtii*:

1. **Bombardovanie**

2. **Elektroporácia**

3. **Pretrepávanie** v prítomnosti polyetylénglykolu a
sklených guľčiek

Transformácia jadrového genómu *C. reinhardtii*

Plazmid: **pArg7.8**

Transformované kmene: ***cw15arg7.8***
arg7.8

Odstránenie bunkovej steny: pomocou
gametického lytického enzýmu autolyzínu

Transformácia jadrového genómu *C. reinhardtii*

Sledovali sme vplyv nasledovných parametrov na úspešnosť transformácie:

- čistota plazmidovej DNA
- molekulová hmotnosť polyetylénglykolu
- typ sklených guľčiek
- genotyp recipientného kmeňa
- čas ovplyvnenia.

Transformácia jadrového genómu kmeňa cw15arg7.8

<i>pDNA</i>	sklenené guličky	PEG6000 Účinnosť transformácie (x 10 ⁻⁶)	PEG8000 Účinnosť transformácie (x 10 ⁻⁶)
I	1.	0,35	6,8
	2.	1,7	0,73
II	1.	1,7	15,9
	2.	1,05	2,9
III	1.	-	0,6

Transformácia jadrového genómu kmeňa *arg7.8*

<i>sklenené guličky</i>	<i>pDNA</i>	PEG8000 Účinnosť transformácie (x 10 ⁻⁶)
1.	I	1,16
	II	0,23
	III	0,12

Závery

- všetky **testované reparačne-deficitné kmene sú citlivejšie** na pôsobenie MNNG v porovnaní so štandardným kmeňom
- **zvýšená citlivosť k MNNG** pri mutantovi **uvrE1** s poruchou rekombinačnej reparačnej dráhy naznačila, že rekombinačný reparačný mechanizmus hrá úlohu pri oprave porúch spôsobených týmto alkylačným agensom
- pri kmeňoch **uvr9** a **uvr15**, s poruchou excíznej opravy, sme zistili **zníženú frekvenciu mutácií vedúcich k streptomycínovej rezistencii** indukovaných MNNG v porovnaní so štandardným kmeňom. Pozorované zníženie mutability týchto kmeňov naznačuje čiastočnú odlišnosť vo vzťahu k presnosti opravy po pôsobení MNNG medzi fotoautotrofnými a heterotrofnými organizmami

- väčšina testovaných reparačne-deficitných mutantov je **citlivejšia** na pôsobenie X-žiarenia ako štandardný kmeň
- **znížené prežívanie a zvýšené frekvencie mutácií** po pôsobení X-žiarenia oproti štandardnému kmeňu pri kmeni **uvsE1** naznačuje, že pri riasach *C. reinhardtii* hrá **rekombinačná reparačná dráha** dôležitú úlohu pri odstraňovaní poškodenia indukovaného X-žiarením a že táto reparačná dráha je presná (error-free)
- najcitlivejší testovaný kmeň **uvs15** vykazuje **podobnosť** s **rad6** mutantom *S. cerevisiae* s rozhodujúcou úlohou v mutagénnej epistatickej skupine
- molekulárna analýza **potvrdila poruchu vo vyštiepovaní pyrimidínových dimérov** pri kmeňoch **uvs15** a **uvs12**, pri kmeňoch **uvs13** a **uvs14** nebola potvrdená porucha vo vyštiepovaní pyrimidínových dimérov

- výsledky molekulárnej a mutačnej analýzy naznačili, že pri kmeni *uvs15* by mohlo ísť o **mutáciu v géne s pleiotrofným účinkom**
- z výsledkov genetickej analýzy vyplýva, že v rámci skupiny mutantov s poruchou excíznej opravy ide pravdepodobne o **4 rôzne gény určujúce citlivosť k UV žiareniu**
- dokázali sme **zvýšenú citlivosť** *uvs11* mutanta *C. reinhardtii* na pôsobenie UV-, X- žiarenia a MMS
- dokázali sme, že **zastavenie bunkového cyklu pomocou MBC vedie k zvýšeniu prežívania a k zníženiu počtu mikrokolónii** pri *uvs11* mutantovi rias *C. reinhardtii* po pôsobení UV, X-žiarenia a MMS

- Uskutočnili sme transformáciu jadrového genómu dvojitého mutanta **arg7cw15** *C. reinhardtii* plazmidom **pARG7.8** nesúcim funkčný gén pre arginínsukcinátlyázu metódou využívajúcou sklené guľičky a PEG. Dosiahli sme účinnosť transformácie v rozmedzí $0,35 \times 10^{-6}$ až $15,9 \times 10^{-6}$ /bunku.
- Pri kmeni **cc51** *C. reinhardtii* sme dosiahli účinnosť transformácie v rozmedzí $0,12 \times 10^{-6}$ až $1,16 \times 10^{-6}$ /bunku.
- Zistili sme, že na účinnosť transformácie vplýva viacero parametrov: čistota plazmidovej DNA, koncentrácia a molekulová hmotnosť polyetylénglykolu, genotyp recipientného kmeňa, čas ovplyvnenia.

Pod'akovanie

**Práca vznikla pod vedením Prof. RNDr. Daniela Vlčka, DrSc.,
v spolupráci s:**

- **Oddelenie molekulárnej genetiky ÚEO SAV**
- **Slovenský metrologický ústav v Bratislave**
- **Oddelenie molekulárnej biológie Univerzity v Ženeve**

**Moje osobitné pod'akovanie patrí kolektívu pracovníkov
Katedry genetiky Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave.**

NHEJ - priame spojenie zlomov

- vyžaduje len malú (2-20 bp) alebo žiadnu sekvenčnú homológiu na DNA koncoch
- môže byť error-free aj error-prone
- prevláda pri oprave DSBs u cicavcov, kde sa na nej zúčastňuje **DNA ligáza IV** a s ňou asociovaný proteín **XRCC1** a 3 podjednotky na DNA závislého proteín-kinázového komplexu (DNA-PK) -**Ku70** (XRCC6), **Ku80** (XRCC5) a katalytická podjednotka **DNA-PKcs** (XRCC7)

Princíp: DNA-PK sa viaže na konce DNA a stimuluje DNA-ligázovú aktivitu komplexu DNA-ligáza IV-XRCC4

pri kvasinkách:

HDF1 (yKu70p), **HDF2** (yKu80p) - komplex zodpovedný za prepojenie DNA koncov

RAD50, **MRE11**, **XRS2** - komplex zodpovedný za nukleolytický processing DNA koncov

DNL4 - homológ ľudskej DNA ligázy IV **SIR2**, **SIR3**, **SIR4**

Mutabilita štandardného a reparačne-deficitných kmeňov *C. reinhardtii* po pôsobení X-žiarenia

Dávka / kmeň	<i>W1</i>	<i>uvrE1</i>	<i>uvr10</i>	<i>uvr12</i>	<i>uvr13</i>	<i>uvr14</i>	<i>uvr15</i>
K	0,5 ± 0,4	1,15 ± 0,76	1,15 ± 0,9	0,4 ± 0,63	0,52 ± 0,5	4,21 ± 3,35	0 ± 0
4,5	4,6 ± 2,66	37,9 ± 26,73	20,06 ± 13,86	0 ± 0	5,8 ± 5,2	11,86 ± 5,01	0 ± 0
9	4,8 ± 1,98	100,88 ± 53,1	13,06 ± 7,18	0,5 ± 1,15	11,23 ± 4,8	11,42 ± 6,98	0 ± 0
18	2,5 ± 1,16	37,3 ± 18,27	7,5 ± 3,81	0,5 ± 0,93	7,95 ± 6,7	5,35 ± 4,03	0 ± 0
27	0 ± 0	3,04 ± 6,5	2,33 ± 1,68	0 ± 0	4,85 ± 5,25	3,6 ± 3,49	0 ± 0

Frekvencia priamych mutácií vedúcich k rezistencii na streptomycín pri reparačne-deficitných kmeňoch *C. reinhardtii* po pôsobení X-žiarenia (počet mutantov na milión prežívajúcich buniek).